

Výuka církevního práva na teologických a právnických fakultách v Českých zemích v letech 1918-1989

Dizertační práce – Petr NOHEL

Oponentský posudek – ICLic. Mgr. Miloš SZABO, Th.D.

Dizertační práce Petra Nohela obsahuje 243 stran, z toho 68 stran přílohy. Samotná práce je rozdělena do 7 částí:

1. Stav církevního školství před rokem 1918, tedy před vznikem Československa a v prvních letech účinnosti prvního Kodexu kanonického práva
2. Legislativní kontext výuky církevního práva pro období 1918-1990 obsahuje popis jak civilní (státní) legislativy, tak i legislativy striktně církevní
3. Dějinný kontext popisuje zejména životopisné údaje o jednotlivých přednášejících, rozdělené do tří období
4. Výuka církevně-právních předmětů, jak probíhala ve zkoumaném období v Praze, Olomouci a v Brně
5. Provázanost samotné výuky církevního práva nejen s akademickou činností jednotlivých vyučujících
6. Poměrně podrobný „nástin“ vývoje církevně-právní výuky po roce 1989
7. Strukturované medailonky jednotlivých přednášejících

Každá z těchto částí má své přednosti i své slabší stránky. V předpokladu, že silné stránky vyzdvihnou vedoucí práce, dovoluji si předložit spíše výtky těch stránek slabších:

Z formálního hlediska lze celé práci vytknout nedůslednou korekturu: na dizertační práci obsahuje poměrně dost zbytečných chyb (namátkově: v anotaci stojí místo 1989 – 19895, na str. 79 místo De personis - De personis, na str. 80 místo Procesní – Procení, na str. 91 místo přednášeno – přenášeno, na str. 95 chybí mezi slovy roce a 1946 mezera, na str. 139 místo přednášejících – přenášejících apod.). Stejně tak jsou na několika místech (např. str. 115 nebo 195) poznámky pod čarou bez příslušného očíslování.

Při jmenování obsahu jednotlivých církevně-právních předmětů (str. 119-123) dochází vinou špatného oddělování (nepoužívání středníku a výlučné použití čárky) k zmatečnému smíchání jednotlivých slov či pojmů.

Stejně tak od strany 196 (přílohy) se najednou bez jakéhokoli vysvětlení přechází k barevnému provedení některých údajů v tabulkách, přičemž není jasné, zda barevné označení jednotlivých předmětů nějak koresponduje se jmény přednášejících na str. 197. Srovnáním některých barev však docházím k přesvědčení, že nikoli.

Z obsahového hlediska lze vytknout jednotlivým částem tyto slabé stránky:

1. Jakkoli se v kapitole 1.3 snaží autor vymezit obsah pojmů, především často zaměňované termíny církevní a kanonické právo, v celé práci (a to jak před touto kapitolou, tak po ní) je nakonec používáno obou pojmů často v pozici synonym; není v mé moci zkontrolovat, zda se na některých fakultách vždy vyučovalo církevní právo, jak ho autor definuje na str. 20, píše-li však, že bude v celé práci užívat stejný pojem pro stejný obsah, pak lze velmi vážně

pochybovat o tom, že se opravdu zejména na katolických teologických fakultách přednášelo církevní právo, i když tímto pojmem byl samotný předmět nazýván.

2. Legislativní kontext výuky církevního práva, který je podrobně popsán i v příloze č. 4 na straně 185 je bez bližšího vysvětlení rozdělen do tří období: a) období první republiky, b) období válečné a bezprostředně poválečné a c) období komunistického režimu. V rámci těchto období by však bylo záhodno lépe oddělit legislativní kontexty z hlediska konfesního (tedy státního) práva a z hlediska kanonického (tedy striktně církevního) práva, aby byla snadnější i přehlednější orientace, jaké byly právní podmínky pro výuku církevního práva v daných obdobích.
3. Dějinný kontext je rozdělen do stejných tří období, nicméně očekávané (tedy dějinné) důvody tohoto rozdělení autor zcela opomíjí a kromě poslední (třetí) kapitoly o době 1948-1989, v jejímž úvodě je stručná zmínka o dějinách, se autor spokojí s někdy až úsměvnou chronologickou citací životopisních dat bývalých i stávajících přednášejících kanonické právo.
4. Je-li tato část nadepsána Výuka církevně-právních předmětů, pak by bylo mnohem zajímavější srovnání samotných právních předmětů, pod jakým názvem byly na jednotlivých školách a v kterém období přednášeny, než stroze popsat rozvrhy zkoumaných předmětů na jednotlivých vysokých školách.
5. Provázanost výuky s působením vybraných vyučujících je patrně nejslabším článkem celé práce – nejmarkantněji se to jeví v kapitole Politická orientace vybraných vyučujících, do níž zařazuje např. skutečnost jmenování prof. Kindermanna biskupem, přičemž toto jmenování není nijak propojeno s jeho politickými názory, nebo že Josef Matzke pro svou národnost dal přednost Německu před českými zeměmi; v tomto kontextu je pak zarážející začátek odstavce, týkající se profesora Vážného, jehož autor klade do přímého protikladu s předchozími dvěma profesory, přičemž mluví o Vážného protinacistickém postoji; z toho by pak logicky mělo vyplynout, že jak Kindermann, tak Matzke se přikláněli k nacistické politice; bylo-li tomu tak, je potřebné to v kapitole, která se zabývá politickou orientací přímo zmínit, nebylo-li to tak, bylo by třeba celou danou pasáž pozměnit.
6. Týká-li se jádro samotné práce období 1918-1989, pak úvodní nástin (období před rokem 1918), jak i závěrečný nástin (po roku 1989) by měly mít srovnatelný rozsah. Zatímco však mnohem delšímu období před rokem 1918 je věnováno 7 stran, postkomunistickému období je to 25 stran.
7. Strukturované medailonky jednotlivých přednášejících jsou zajímavým doplňkem celé práce a svým obsahem i formálním zpracováním (tabulky) již patří spíše do přílohy než jádra práce. Nezodpovězenou otázkou pak zůstává, proč autor z nevelkého seznamu vyučujících několik jmen vynechal, včetně Františka Koppa, profesora brněnské právnické fakulty, jehož zásluhy sám vyzdvihuje na str. 99-100.

Výčet těchto nedostatků je spíše určitou povinností oponenta – to vše nijak neumenšuje význam této práce zejména pro studium dějin kanonického práva v českých zemích, stejně jako nijak neubírá velké zásluhy autora při shromažďování a třídění materiálu na toto téma. Práce se patrně může stát vhodným doplněním k výuce dějin kanonického práva v našich zemích a vzhledem k citaci církevně-právních dokumentů částečně i práva konfesního.

Před případným vydáním práce tiskem sice doporučuji její dopracování, nicméně vysoce oceňuji jak autorovu schopnost téma nejen samostatně a vědecky zpracovat, ale ho podat zajímavě a čtivě, což leckdy odborným pracím zcela chybí.

Právě proto za tuto práci děkuji a rád ji doporučuji k obhajobě.

ICLic. Mgr. Miloš SZABO, Th.D.

V Praze dne 07.07.2016